

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO
Z MESECNO PRILOGO „NAS DOM“

Uredništvo in upravnništvo: Maribor, Koroška c. 5.
Telefon 2113

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32.—, polletno
Din 16.—, četrtletno Din 9.—, ino-
zemstvo Din 64.—.
Poštno-čkovni rač. 10.603.

Cene inseratom: cela stran
Din 2000.—, pol strani Din 1000.—
četrt strani Din 500.—, 1/8 strani
Din 250.—, 1/16 strani Din 125.—,
Mali oglasi vsaka beseda Din 120.

Prosveta — delo.

Prosvetna zveza je priredila v Mariboru tridnevni prosvetno-športni tečaj za člane fantovskih krožkov, odnosno mladeniških zvez in prosvetnih društev. Tečaj je trajal tri dni: 3., 4. in 5. januarja. Obisk je bil povse zadovoljiv. Nad 50 fantov se je tečaja udeležilo. Kakor udeležba, tako je bila še bolj zadovoljiva vnema, s katero so mladeniči sledili izvajanjem predavateljev. Videlo se jim je na obrazih, kako se trudijo osvojiti si glavno vsebino tega, kar so jim podajali govorniki. Kar so slišali, so sprejeli ne samo kot naučne besede, marveč tudi kot smernice za življenje in delovanje.

Sporod predavanj je bil jako pester. Predsednik Prosvetne zveze dr. Hohnjec je tolmačil na osnovi papeža Pija XI. okrožnice »Quadragesimo anno« (»Ob štiridesetletnici« glasovite Leonove socialne okrožnice) poglobljena krščanska načela, ki naj bi se po njih preosnovala človeška družba. Z izrednim zanimanjem so se fantje poglobili ob predavateljevih besedah v spoznavo vprašanj, ki stoje danes v ospredju in nujno zahtevajo rešitev kakor pri drugih narodih, tako zlasti med našim narodom —

Podpredsednik dr. Jeraj je pojasnjeval idejo slovenstva, predsednik Katoliške akcije podpravnatelj Jerebič cilje te akcije in način, kako jih je treba uresničiti, dr. Sušnik pomen društvenih knjižnic in kako se naj fant v njih udeležuje, odnosno jih izkorišča, kanonik dr. Mirt važnost zadružništva in varčevanja, Marko Krajnc kmetstvo kot steb naroda, dr. Vebler pomen naših občin in podpravnatelj Hrastelj izseljenišvo kot našo rak-rano. Praktična navodila za delovanje fantovskih krožkov in prosvetnih organizacij vobče so dali: podpredsednik dr. Vatovec, kaplan dr. Meško in Geratich. O športu sta naučno in praktično predavala g. Leskovar in Štangel.

Mladeniči, ki so s pričakovanjem prišli na tečaj, so se ob njegovem zaključku z zadovoljstvom napotili domov, kamor so ponesli s seboj načela, ki so bili v njih poučeni, ideale, ki so bili v njih utrjeni, pobude, ki jih bodo v nemale za delovanje v njihovem krajevnem in okrajnem področju. Ne pozabite, in to je opomin, ki je naslovljen ne samo na mladeniče, ki so bili na tečaju v Mariboru, marveč na mladino vobče in na tiste, ki so za njih vzgojo in izobrazbo poklicani in odgovorni, ne pozabite, da je prosveta delo! Izobraževalno in vzgojno delo med mladino je danes stokrat

potrebnejše, nego je bilo kedaj. Saj vidimo, kako mladina surovi in propada. Kdor gleda to surovenje in propadanje križem rok, je za to soodgovoren.

*

Velika je naša stiska.

Piše žena iz Slov. goric.

Piše se po časnikih in govori se na predavanjih, da vlada po svetu gospodarska kriza. Kaj pa naj rečem o našem kmetiskem stanu? Ali ni v največji bedi? Mnogo je danes ljudi zlasti po mestih, ki ne poznajo naših razmer. Po mestih postopajo brezposelni ljudje. Časniki poročajo o visokih številkah, ki jih dosega število brezposelnih po raznih državah. Na deželi pa bi bilo posla dovolj, ni pa dovolj takih, ki bi se dali zaposliti. V nekaterih krajih ni dobiti niti za denar služinčadi in delavcev. Siromak je posebo mlad gospodar, ki še nima otrok, da bi mu pomagali pri delu, pa tudi drugi ne morejo vsega

opraviti sami. Vse hiti z dežele v mesta. Tam je baže manj dela, več zaslužka, in kar gotovim mladim ljudem najbolj ugaja: veliko prostosti in mnogo zabav. Dobrih dekel težko dobiš na deželi. Nekdaj so bile takšne, ki so se ravnale po zgledu sv. Notburge, sedaj pa imajo druge zglede, za katerimi hitijo v mesta. Še težje je s hlapci. Tudi od obrtnikov bežijo mladi ljudje radi v trge in mesta.

O gospodarski stiski, ki nas tlači, ste v našem ljubem prijatelju »Slov. Gospodarju« prav velikokrat poročali. Ta stiska je res velika, smem reči: strašna. Naši pridelki so brez cene. Živina je vsak dan cenejša, krma »vine, ki je primanjkuje, pa vsak dan dražja. Davki visoki, mesto da bi se razne davščine znižale, pa rastejo. Če ima kmetovalec plačati davka skupno 3000 dinarjev, od kod naj vzame denar? Za 1 po kravo se danes komaj dobi 500 dinarjev. Prodati bi jih torej moral 6, samo da plača davek. Odkod pa naj vzame, da kupi sol, petrolej, obleko, orodje in vobče vse potrebščine? Saj živina ne raste tako kakor gobe v lesu. Saj lepa krava doraste v 4 letih. Živeža pa komaj toliko pride-lamo, da sami živimo. Bog nas varuj slabe letine! Če bo slabo leto, potem še le bo joj in gorje!

Ali se bo kaj storilo za nas? Pred volitvami sem slišala, da so nam obljubljali, kaj bo vse novi parlament storil za rešitev gospodarske krize, posebno še gospodarske stiske, ki tlači kmeta. Mi čakamo na izpolnitev teh obljub. Ne davno pa sem slišala, da je nek izvoljen poslanec na nekem shodu kmetom najbolj priporočal: »Štedite!« To znam tudi jaz sama, saj smo slovenske kmet-ske gospodinje znane kot velike štedljivke. Toda kako naj štedimo, če pa nimamo dinarja vzeti v roke?! Če nimaš nič, tudi štediti ne moreš. Te svoje misli sporočujem Tebi, ljubi naš »Slov. Gospodar«, da jih objaviš. Če kmet-ska žena sredi svojega dela vzame pero v roke in piše v časnik, je to najboljši dokaz, kolika je naša stiska.

*

Angl. podkralj v Indiji lord Willington, ki je dal zapreti Ghandija in je proglasil nad Indijo izjemno stanje ter preki sod.

Francoski vojni minister Maginot, ki je umrl pred dnevi.

V NAŠI DRŽAVI.

Nova vlada. V zadnji številki smo poročali med »Novejšem«, da je podal ministrski predsednik Živkovič ostavko

celotnega kabineta. Kralj je sprejel ostavko in je pooblastil g. Petra Živkoviča, da sestavi novo vlado, ki je bila imenovana dne 5. januarja. Nova vlada šteje 14 ministrov in ti so: Ministrski predsednik Peter Živkovič. Zunanji minister dr. Marinkovič, ki se pa mudi v inozemstvu in ga bo zastopal doma trg. minister dr. Albert Kramer. Za ministra trgovine je imenovan dr. Albert Kramer. Minister socialne politike je Ivan Pucelj. Notranji minister je postal dr. Milan Srskič. Prosvetni minister je dr. Dragotin Kojič. Pravosodstvo je podeljeno Božidarju Maksimoviču. Minister gozdov in rudnikov je dr. Stanko Šibenik. Prometni minister je Lazar Radičević. Kmetijstvo ima Juraj Demetrovič. Gradbeni minister je Nikola Preka. Minister vojske in mornarice je armijski general Dragomir Stojanović. Finančni minister je dr. Milorad Gjordjevič in minister telesne vzgoje pa dr. Dragan Kraljevič.

Imenovanje senatorjev. Kralj je imenoval 9. januarja 28 senatorjev. Iz Dravske banovine sta imenovana gg. Ivan Hribar, bivši pokrajinski namestnik, in vpokojeni profesor dr. Valentin Rožič.

Narodna skupščina je sklicana za 15. t. m. Na dnevnem redu so volitve predsedništva skupščine.

V DRUGIH DRŽAVAH.

Avstrija in podaljšanje kreditov. Avstrijski kancelar Buresch in finančni minister Weidenhoffer odpotujeta še v teku tega meseca v Ženevo. Tu se bosta razgovarjala s člani finančnega odbora Zveze narodov in skušala doseči podaljšanje dosedanjih kreditov. Avstrijska vlada je menda opustila misel na novo posojilo, ker v državi sami čedalje bolj raste odpor proti novemu zadolženju, ki bi bilo veliko breme državnim financam; s posojili se finančna riza ne more končno rešiti, temveč se njen izbruh zamo za nekaj časa odloži.

Izjava nemškega kancelarja. Nemški kancelar Brüning je obvestil angleškega poslanika, da Nemčija ne more sedaj in da ne bo mogla v bodoče nadaljevati plačil na račun vojnih odškodnin.

Volitev novega predsednika nemške republike se bode vršila koncem marca ali v začetku aprila t. l.

Rumunija bo pričela pogajanja z Rusijo o nenapadanju. Pogajanja med Rumunijo in ruskimi sovjeti glede medsebojnega nenapadanja bodo v kratkem pričela v Tigi. Prva pogajanja bodo vodili poslaniki obeh držav, nadaljna pa po potrebi tudi drugi odposlanci in zastopniki.

Smrt francoskega vojnega ministra. Umrli je francoski vojni minister Maginot v starosti 54 let.

Ostavko je podal 9. tega meseca iz zdravstvenih razlogov francoski zunanji minister Briand.

Močna angleška roka v Indiji. Zadnjič smo poročali, da je pustil angleški podkralj za Indijo zapreti voditelja indijskih nacionalistov Ghandija in predsednika vseindijskega kongresa. Nada-

ZA GRGRANJE

pri bolečinah v vratu, za bolečine pomirjujoča masiranja in obkladke, vzemite staro in preizkušeno domače sredstvo in kozmetikum — Fellerjev blagodišeči Elsafluid. Hvaležni bodete! Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 62 Din brez daljnih stroškov pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 341. Savska banovina.

Ile je proglasil podkralj dne 5. januarja nad Indijo izjemno stanje in preki sod. Krajéne oblasti so prejele pooblastilo, da lahko aretirajo vse osebe, za katere mislijo, da bi lahko rušile mir in red, ne da bi bilo treba v to svrhu kakšnega pooblastila. Sploh je vsakemu Indcu prepovedano, da bi se vmešaval v posle indske vlade ter vršil kritiko o njenem delovanju. Nadalje se podeljuje vsem indskim knezom pravico, da na svojem področju razpuste vse organizacije, ki so naperjene proti redu in miru. Prepovedano je napadati tujce in Indce, ki so prijazni Angliji. Proti upornikom bodo izrekli obsodbe, če treba tudi smrtne, preki sodi, do katerih občinstvo nima dostopa. Težko se bode kaznoval bojkot angleškega blaga. Bivši predsednik vse indskega kongresa in sedanjivoditelj eksekutive Nehru je bil obsojen na dve leti težke ječe. Kljub izjemnemu stanju se vršijo od nacionalistov sklicana protestna zborovanja, na katerih se poziva indski narod na vsestranski bojkot napram Angležem.

Amerika se oborožuje na morju. Ameriški tajnik za finance javlja, da znaša primanjkljaj v državnem proračunu 1 milijardo 354 milijonov dolarjev, med tem, ko je bil koncem leta 1930 proračun še na dobrem za 66 milijonov dolarjev. Finančno leto v Združenih državah Severne Amerike konča dne 30. junija in do tedaj bode presegel primanjkljaj znatno zgoraj omenjene številke. Kljub slabemu finančnemu stanju predlaga vlada zgradbo 120 vojnih ladij v teku petih let, ki bi naj stale 616 milijonov dolarjev.

Napad na japonskega cesarja in odstop vlade. Na japonskega cesarja ali mikada je izvršil neki Korejec bombni napad, ko se je ta vračal z vojaške novejete parade v Tokiju. Bomba je eksplozirala v neposredni bližini mikadovega voza. K sreči pa ni nikogar ranila. Atentatorja so policijski agentje prijeli baš v trenutku, ko je hotel vreči še drugo bombo. Na policiji, kjer so ga takoj zaslišali, je izpovedal, da mu je korejska komunistična stranka, ki je obsodila mikada na smrt, dala nalog za izvršitev atentata. Zaradi atentata je zavládalo veliko vznemirjenje po vsej Japonski. — Zaradi napada na mikada je podala po starem japonskem običaju šele pred kratkem sestavljena vlada — ostavko.

Japonski cesar ni sprejel ostavke vlade, ampak sta bila izločena iz nje le notranji ter vojni minister, ki nosita odgovornost radi bombnega napada na mikada.

Nadaljnji cilji Japoncev na Daljnem vzhodu. Japonske čete so zasedle zadnjo vojaško važno točko v Mandžuriji mesto Šanhajkvan. Spor med Japonci in Kitajci se bo še poostril, ker

bojkotirajo Kitajci japonsko blago. Radi bojkota japonskega blaga grozi Japonska, da bo izkrcala čete v najvažnejših kitajskih pristaniščih in proglasila blokado zasedenih luk.

*

Cerkev in boljševiki.

O položaju vere in cerkve v Rusiji so poročali prav mnogi ljudje, ki so opazovali ruske razmere z lastnimi očmi. Med tistimi, ki so v najnovejšem času obiskali Rusijo, da si ogledajo prilike, je frančiškanski pater dr. Schlund, ki je vseučiliški profesor v Münchenu na Nemškem. Meseca septembra l. 1931 je potoval v Rusijo. Kar je videl in slišal, nakratko poroča v časnikih. V Rusiji je, da posnamemo nekoliko ugotovitev iz njegovega zanimivega poročila, položaj vere in cerkve tako slab, da ga niti ne moremo misliti slabšega. Veliko slabši je, nego je bil za časa preganjanja kristjanov v rimski državi v prvih treh stoletjih. Ni nam ne iz zgodovine ne iz sedanjosti znan kakšen narod brez religije. V Rusiji pa sedaj nastaja ljudstvo brez vere. To, česar se bojijo verni ljudje in kar željno pričakujejo boljševiški poglavarji, se bode najbrž zgodilo: drugi ali tretji rod v Rusiji ne bo več imel religije. Rusko ljudstvo pa je nekdanj slovelo po svetu vsled svoje religioznosti.

Ruska pravoslavna cerkev leži na smrtni postelji. Ona umira. To je usoda cerkve, ki je bila v vsem navezana na državo. Ruski carizem si je uslužil pravoslavno cerkev. Grob carizma zdaj preti požreti tudi njegovo zvesto podanico. Veliko, prav veliko število ruskih pravoslavnih duhovnikov je usmrčenih. Ker se v Rusiji take usmrtnice vrše navadno brez sodnijskega sklepa povse natihem, se njih število ne da ugotoviti. Prav mnogo duhovnikov je poslanih v prognanstvo v Sibirijo ali v druge kraje. Tisti duhovniki pa, ki so smeli ostati, živijo v največji bedi. Ne dobijo živil iz državnih magacinov, marveč se bedno hranijo s tem, kar jim verniki, ki sami nimajo nič, dajo kot miloščino.

Pravoslavne cerkve po velikih mestih so po večini zaprte. V Leningradu — prej Petrogradu — je odprtih kakšna dvanajstotica cerkva, v Moskvi pa od 360 samo okoli 24. Druge so zaprte ali pa se uporabljajo kot prostori za kino in druga gledališča, kot društveni prostori boljševiških sovjetov, celo kot brezbožni muzeji. O nobeni cerkvi, ki je danes še odprta, se ne ve, ali je ne bodo jutri zaprli. Treba je le, da skličejo brezbožniki javno zborovanje ter dajo svojo zahtevo, naj se ta in ta cerkev zapre, na glasovanje, in stvar je končana. Ni nobenega človeka, ki bi se upal javno proti glasovati. Ponekod so začeli tako postopati, da cerkvene zgradbe celotno ne porušijo, marveč samo kupolo, na močne zidove pa zgradijo nadzidje, in